

Covenant & Conversation

BASED ON THE TEACHINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS 7"צט

BEŞALAH

Yahudi Halkının Bir Lideri Olmak

- Rabi Sacks'ın burada özeti verilen yazısına [web sitemizden](#) ulaşabilirsiniz.

"O gün, A-Şem Yisrael'i... kurtardı... Halk A-Şem'e huşu duydu; A-Şem'e ve kulu Moşe'ye inandı. O zaman Moşe ve Bene Yisrael A-Şem'e şu şarkıyı söylediler..."

Deniz Şarkısı tarihin en büyük ilahi idrak anlarından biriydi. İlk kez olmak üzere halk hep birlikte ortak bir şarkıya başlamıştı – hâlâ her gün söylediğimiz bir şarkıdır bu.

Hahamlarımız çok ilginç bir soru sormuşlardı: Acaba Bene Yisrael bu şarkıyı tam olarak nasıl söylemişlerdi? Hahamlarımız bu konuda çeşitli görüşler sundular: Rabi Akiva'ya göre Moşe her satırı şarkı halinde söylemiş ve halk, sanki "Amen" der gibi, her seferinde "A-Şem'e şarkı söyleyeceğim" nakaratıyla cevap vermiştir. Rabi Yose A-Gelili'nin oğlu Rabi Eliezer'e göre Moşe her satırı söylemiş, halk da onun ardından bunu kelime kelime tekrarlamıştır. Rabi Nehemya, Moşe ile halkın aynı anda aldıkları ilhamla birlik halinde şarkı söyledikleri görüşündedir. Mehilta'da yer alan dördüncü bir görüşün sahibi olan Rabi Eliezer ben Taday ise Moşe'nin her pasuğa başladığını, ardından halkın önce pasuğun bu başlangıç sözlerini tekrar edip sonra da pasuğu sonuna kadar tamamladığını öne sürer.

İlk bakışta bu, şarkının nasıl söylendiği hakkında teknik bir tartışma gibi görünmektedir. Ancak yüzeyin altında daha derin bir soru yatmaktadır: Moşe ne tür bir liderdi?

Bunu anlamak için Hahamlarımız arasındaki başka bir tartışmaya bakmamız gerekir. Bu kez onur konusunda tartışmaktadırlar: Acaba farklı kategorilerdeki liderler – bir ebeveyn, bir öğretmen, bir nasi (Sanedrin başkanı) ve bir kral – kendilerine verilmesi gereken onurdan feragat edebilirler mi? Bir ebeveyn bunu yapabilir. Bazılarına göre bir öğretmen de bunu yapabilir. Bir nasi onurundan feragat edebilir, ama bu belli durumlarla sınırlıdır. Ama bir kral onurundan asla feragat edemez. Bu farklılığın sebebi, bu rollerin her birinin, kişisel otorite ile resmi otorite arasındaki yelpazenin farklı bir noktasında yer alıyor olmasıdır. Bir uça, yoğun bir şekilde kişisel nitelik taşıyan ebeveynlik varken, yelpazenin diğer ucunda tamamen resmi bir mevki olan krallık yer alır.

Rabi Sacks, Deniz Şarkısı hakkındaki tartışmanın aslında farklı liderlik tarzlarıyla ilgili olduğu önermesinde bulunur. Rabi Akiva'ya göre Moşe bir kral gibiydi. O konuşuyor ve halk da bir tür

“Amen” ile cevap veriyordu. Rabi Nehemya’ya göre Moşe bir nasi gibiydi, akranlarıyla birlikte şarkı söylüyordu. Rabi Yose A-Gelili’nin oğlu Rabi Eliezer’e göre Moşe bir öğretmen gibiydi; o söylüyor, halk da ardından tekrarlıyordu. Rabi Eliezer ben Taday’a göreyse Moşe bir ebeveyn gibiydi: o başlıyordu, ama halkın bu yolculuğu kendi başlarına tamamlamalarına olanak sağlıyordu.

Bu son model özellikle güçlüdür. Tora’nın ebeveynlik hakkındaki ilk betimlemesi de zaten bu yöne işaret etmiştir. Terah Kenaan’a doğru yola çıkmış, ama bu yolculuğu tamamlayan kişi, oğlu Avraam olmuştu. **Bir ebeveyn olmak, evlatlarınızın sizin gittiğinizden daha uzaklara erişmesini istemektir.**

Bu görüşe göre, Moşe’nin Bene Yisrael ile olan en derin ilişkisi buydu. Tora, halkın denizde “A-Şem’e ve kulu Moşe’ye inandığını” söyler. Bu onların, Moşe’nin liderliğine tam olarak güvendikleri ilk yerdir. Ancak Moşe, takipçilerinin ebediyen kendisine bağımlı kalmalarını istememiştir. Bazı zamanlarda, örneğin Korah’ın isyanında olduğu gibi, otoritesini dayatmıştır. Başka zamanlarda ise “Keşke Tanrı’nın tüm halkı peygamber olsa” dileğini dile getirmiştir. Yahudilik, zamana ve duruma bağlı olarak liderliğin birçok farklı şekli olduğu gerçeğini tanır.

Yahudilikte liderliğin birden çok tarzı vardır. Bizden, farklı yollarla liderlik etmemiz beklenmektedir: ebeveynler, öğretmenler, akranlar, ekip üyeleri ve ekip liderleri olarak.

Ancak Yahudiliğin en çok ebeveyn rolünü tercih ettiği açıktır. En yüksek ideal budur. Ebeveynlik tarzı, liderlik ettiğimiz kişileri, bizim başladığımız yolculuğa devam etmeye ve bizim gittiğimizden daha ileriye gitmeye teşvik etmek demektir.

İyi bir lider takipçiler yaratır. Büyük bir liderse yeni liderler yaratır. Moşe’nin en büyük başarısı buydu: ardında, onun başlamış olduğu büyük görevi daha da ileriye götürme sorumluluğunu her nesilde kabul etmeye gönüllü olan bir halk bırakmak.

Şabat Sofrası İçin Tartışma Soruları

1. Moşe Deniz Şarkısı’nda hangi türden bir lider olarak tasvir edilmektedir? Açıklayınız.

2. Başkalarına sorumluluk vermek onların gelişimine nasıl katkı sağlar?
3. Moşe'nin Deniz Şarkısı'ndaki liderliği, Avraam, Yosef veya Yeoşua gibi liderlerin tarzlarıyla hangi yönlerden benzerlik gösterir ve hangi yönlerden ayrılır?

Bir Ana Fikir

Gerçek liderlik, otoriter olmaktan çok, sorumluluk duygusunu besleme, katılımı teşvik etme ve başkalarına işi kendi başlarına ileri taşıma olanağı sağlama kabiliyetiyle ölçülür.

Peraşayı Keşfedelim

HAZIRLAYAN: SARA LAMM

RABİ LORD JONATHAN SACKS'IN ÖĞRETİLERİNDEN ESİNLENİLMİŞTİR

Kısaca Peraşa

Beşalah peraşası bir savaşla başlar, bir savaşla sona erer ve ortada müthiş bir mucizeye yer verir: Sazlık Denizi'nin yarılması.

Bene Yisrael'in Mısır'dan çıkmasına izin verdikten sonra, Paro'nun kalbi tekrar sertleşir ve onların çölde yollarını kaybedip kapana kısıldıklarını zanneder. Ordusu ve 600 güçlü savaş arabasıyla birlikte, önceki kölelerinin peşine düşer ve halkı, ordusu ile deniz arasında sıkıştırır.

Halk silahlıdır, ama Mısırlıların büyük bir güçle üzerlerine geldiklerini görünce hayatlarından endişe etmeye başlarlar. Yine de Moşe onlara sağlam durmalarını ve Tanrı'nın mucizelerine tanık olacaklarını söyler. Moşe asasını kaldırır ve gece boyunca esen sert bir rüzgârla yarılan denizde, Bene Yisrael'in güven içinde yürüyüp geçmesine olanak sağlayacak bir yol açılır. Daha sonra sular, halkın

peşinden denize giren Mısırlıların üzerine sertçe kapanır. Güçlü savaş arabaları dev dalgalar karşısında aciz kalır. Bu mucizevi güce tanık olan Moşe ve Bene Yisrael, Tanrı'ya bir övgü şarkısı olarak Az Yaşir'i söylerler.

Çölde halk susuzluk ve açlık tehdidiyle yüzleşir ve Moşe ile Aaron'a şikâyetinde bulunur. Bunun üzerine acı sular tatlılaştırılır, bir kayadan su çıkarılır, her sabah göklerden Man yağar ve akşam vakti sülün sürüleri gelir. Her hafta Şabat'tan önce çifte Man porsiyonu toplanır.

Peraşanın sonunda Refidim adlı yerde Amalek, Yisrael'e saldırır, ancak halk ilk kez olmak üzere Moşe ve Yeoşua'nın komutasında savaşarak karşılık verir ve düşmanlarını yenilgiye uğratır.

Peraşa Aktivitesi

Görev Kontrolü

Bir kişiyi Görev Kontrol Sorumlusu, bir başkasını da Lider olarak seçin. Kontrol Sorumlusu gizlice Lidere bir liderlik tarzı fısıldar (patronsu, sessiz, uzlaşma arayan, mesafeli, iyimser, kaotik vb.). Sonrasında Lider bir ekip seçerek basit bir görev belirler (örneğin, bir eşyayı konuşmadan/dokunmadan odanın diğer köşesine taşımak gibi). Ekibin, Liderin liderliğinde görevi tamamlamak için 60 saniyesi olacak. Zaman dolduğunda diğerleri Liderin hangi tarzla liderlik ettiğini tahmin edecek/açıklayacak. Liderleri ve tarzları değiştirin. Sonunda şu soruyu sorun: Kendinizi hangi tarz liderlikte daha iyi hissettiniz? Hangisi ümit kırıcıydı? Gerçek yaşamda hangisini isterdiniz veya istemezsiniz?

HER YAŞ İÇİN BİR HİKÂYE

Rebbe'nin Liderleri

Rabi Sacks, Lubaviç Rebbe'sinin hikâyesini anlattığı zamanlarda onu Yahudi tarihinin en uzak görüşlü liderlerinden biri olarak tarif ederdi. Tarih boyunca birçok büyük insan, fikirleri, metinleri veya keilaları (cemaatleri) şekillendirmişse de, Rebbe Yahudi yaşamını dünya çapında dönüşüme uğratmış, daha önce kimsenin olmadığı yerlerde cemaatler inşa ederek emsalsiz bir ölçekte liderlik ilhamı vermişti.

Rabi Sacks, Cambridge Üniversitesi'nde genç bir felsefe öğrencisiyken, çok farklı geçmişlere sahip Yahudilerin, Rebbe'nin adını huşu içinde anmasına tekrar tekrar tanık olduğunu belirtir. Rabi Sacks'ın bu büyük adama sorulacak çok sorusu vardı. Ancak nihayet karşılaştıklarında Rebbe bunun yerine kendisi Rabi Sacks'a bazı sorular yöneltmişti. Cambridge'deki Yahudi yaşamı hakkında bilgi almak istemiş ve genç Jonathan Sacks'ı, bunu güçlendirmek üzere sorumluluk almaya davet etmişti. Rabi Sacks, kendisini en çok etkileyen şeyin, Rebbe'nin genç bir öğrenciye nasıl da liderliğe kabil biri olarak davrandığını görmek olduğunu söylerdi.

Defalarca, Rabi Sacks buna benzer hikâyelerle karşılaşmıştı. Rebbe genç insanları ciddi sorumluluklar almaya teşvik ediyor, bilgili öğretmenleri yakınında tutmaktansa dünyanın çeşitli yerlerine gönderiyor ve her Yahudi'nin potansiyeline derinden inanıyordu. Habad elçileri, akademisyenler, hatta Viktor Frankl gibi çok farklı kesimlere mensup simaları destekliyor, onları nihayet birçok yaşamı değiştirecek olan çalışmalarında ısrarla ilerlemeye teşvik ediyordu.

Rabi Sacks, Rebbe'nin büyüklüğünün, liderliğin takipçiler yaratmakla değil, yeni liderler yaratmakla ilgili olduğuna dair inancında yattığını vurgulardı. İnsanlara güvenmekle ve onların gelişme kabiliyetine inanmakla, Rebbe onların en başta kendilerine inanmalarına yardım etmişti. Rebbe'nin mirası, sorumluluk alma ve dünyaya anlam, inanç ve ümit getirme ilhamı verdiği sayısız birey yoluyla devam etmektedir.

TORA İLE DİYALOG

Kartlar ve Sohbet

Kartlar ve Sohbet destelerimiz her *peraşa* için bir kart içermektedir. Kartın bir yüzünde Tora'dan, üzerinde düşünmek ve tartışmak üzere ilginç bir soru bulacaksınız. Diğer yüzde Rabi Sacks'tan, *peraşanın* üzerine yeni bir ışık tutacak bir fikri keşfedeceksiniz.

“Onları dolambaçlı bir yoldan götürdü...”

– Şemot 13:17

SORU:

Bene Yisrael Mısır'dan ayrılırlar – ancak özgürlük tümüyle bir kerede gelmez. Acaba biz de bir yolculukta mıyız? Ve eğer öyleyse, 'hedefe varmak' gerçekte nasıl bir şeydir?

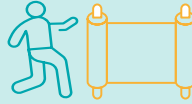
Rabi Sacks, Şemot 13:21 açıklamalarında (Koren Sacks Humash'ta) buna bir cevap önerir:

“Yahudilik sabit bir varoluş hali olarak tarif edilmez. Yürümekle, yolla, Tanrı'nın çağrısını izlemekle ilgilidir. Yol uzundur ve iş zordur. Birçok aksaklık olacak, birçok kez yanlış yollara sapılacaktır. Azim, direnç, dayanıklılık ve sebata ihtiyacımız vardır. Yolu gösteren bir bulut sütununun yerine, akıl hocalarımızın tavsiyesine ve arkadaşlarımızın teşvikine ihtiyacımız vardır. Fakat yolculuk heyecan vericidir ve başka bir yol da yoktur.”

• Kartlar ve Sohbet hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/cards-and-conversation> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

ÖĞRENECEĞİZ VE YAPACAĞIZ

Pratikte Peraşa

HAFTANIN DEĞERİ

Şabat

(Şemot 16:22)

Tanrı Bene Yisrael'e her gün, o günkü yiyecek ihtiyaçları doğrultusunda man toplamalarını emreder. Cuma günleri çifte porsiyon toplayabileceklerdir, zira Şabat günü hiç man yağmayacaktır.

Bu mitsva yalnızca yiyecek ile ilgili değildir. Tanrı'ya güvenle ilgilidir. İlk kez olmak üzere, kölelikten özgürlüğüne yeni kavuşmuş bir halktan, korkmadan işi bırakmaları istenmektedir. Mısır'da hayatta kalmaları sürekli çalışmalarına bağlıydı. Çölde ise Tanrı, geçimin yalnızca gayretten değil, inançtan da geldiğini öğretmektedir. Şabat öncesinde çifte porsiyon toplamak ve haftada bir gün hiçbir şey toplamamak, bu

dinlenmenin bir risk değil, sahip olduklarımızın bizim için yeterli olduğuna dair inancı ortaya koyan bir tavır olduğunu öğretir.

PRATİK KONUŞALIM

Siz nasıl ara vereceksiniz?

Birçoğumuz, gücümüz tükendiği zaman bile devam etmek için içimizde bir baskı hissederiz. Eğer durursak geride kalacağımızdan veya önemli bir şeyi kaybedeceğimizden endişe ederiz. Çifte Man porsiyonu bu düşünce yapısına meydan okur. Bize, ne dinlenmenin tembellik, ne de ara vermenin başarısızlık olduğunu hatırlatır. Şabat, dünyanın biz bir adım geri atsak bile dönmeye devam edebileceğini öğretir. Yeteri kadarına sahip olacağımıza güvenerek durmayı öğrenmek, kadirşinaslık, mevcudiyet ve farklı bir bakış açısı için boşluk yaratır. Sağlıklı limitler uyguladığımız zaman, istirahatın bizi zayıflatmaktan ziyade güçlendirdiğini ve Tanrı'ya güvenin bize, daha büyük bir sükûnet ve kafa rahatlığı içinde yaşama olanağı sağladığını keşfederiz.

“Şabat, istirahatın dinginliği ve ruhun sessizliği içinde Tanrı'nın çağrısını duyduğumuz gündür.”

– Rabbi Sacks

Şunu Bir Dene

GENÇ ÖĞRENCİLER

Şabat'tan önce, genellikle aceleyle yaptığınız bir şeyi düşünün. Temponuzu yavaşlatacağınız ve bir sonraki adımda neler olacağından endişe etmeksizin Şabat'ın keyfini çıkaracağınız bir an seçin.

Ve Şabat sofrasında hallâ dağıtıldıktan sonra, ailenize Şabat günü neden iki bütün ekmek kullandığımızı – çifte porsiyon! – öğretmeyi teklif edin.

İLERİ DÜZEYLİ ÖĞRENCİLER

Bu hafta içinde, dinlenmek yerine yola devam etme baskısını ne zaman hissettiğinizi fark etmeye çalışın. Eğer durmazsanız neler olabileceğinden endişe ettiğinizi kendinize sorun. Şabat gününde veya hafta içinde, sahip olduklarımızın size yettiğine güvenmek üzere kendinizi eğiteceğiniz özel bir zaman ayırmaya çalışın.

RABÎ SACKS EŞLİĞİNDE BİR PASUĞU DERİNLEMESİNE INCELEYELİM

Katmanlı Öğrenim

Rabi Sacks'ın çeviri ve açıklamalarıyla Koren Sacks Humash'tan aktardığımız bakış açılarıyla, Tora'da adım adım ilerleyin. Her adım sizi biraz daha derine götürecektir ve tıpkı Rabi Sacks'ın öğrettiği gibi 'Sohbet olarak Tora'yı davet edecektir.

Tanrı, Mısır ordusuna karşı

KATMAN 1: TORA NIN METNINE BAK

Şemot 14:24-25

... וַיִּשְׁקֶף ה' אֶל-מַחֲנֵה מִצְרַיִם, בְּעֶמּוּד אֵשׁ וָעָנָן; וַיַּהֲרֹם, אֶת מַחֲנֵה מִצְרַיִם. וַיִּסַּר, אֶת אֶפֶן מֶרְכָּבָתוֹ, וַיִּנְהָגוּ בַכֶּבֶד; וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם, אֲנוֹסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל - כִּי ה', נִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרַיִם.

KATMAN 2: RABI SACKS'IN ÇEVİRİSİNİ OKU

"... A-Şem bir afeş ve bulut sütunuyla Mısır ordusuna [yukarıdan] baktı ve Mısır ordusunu paniğe soktu. Savaş arabalarının tekerleklerini çıkardı ve ilerlemelerini ağırlaştırdı. Mısırlılar 'Yisrael den kaçalım, çünkü A-Şem onlar adına Mısır'a karşı savaşıyor!' dediler."

KATMAN 3: ANLAMI HAKKINDA DÜŞÜN

Bu o ana dikkatini veren herkes için açık bir mucizeydi. Sizce Bene Yisrael o anda tam olarak ne düşünüyorlardı? Paro ne düşünüyordu? Ya Mısırlılar nasıl tepki göstermişlerdir? Bu olayın haberi tüm komşu halklara yayıldığı zaman diğer uluslar nasıl bir tepki vereceklerdir?

KATMAN 4: RABI SACKS'IN AÇIKLAMASINI ÖĞREN

Bene Yisrael seyrederek Mısırlıların savaş arabaları çamura saplanıyordu. Mısırlılar neler olduğunu kavradıklarında artık kapana kısılmışlardı. Antik dünyanın en güçlü ordusu yenilgiye uğratılmış ve savaşçıları denizde boğulmuştu – ancak bunu yapan, daha üstün bir ordu değildi; insani bir muhalefet dahi söz konusu değildi. Onları bu duruma getiren kendi aptallıklarıydı. Bene Yisrael'i ele geçirmeye o kadar odaklanmışlardı ki, arabalarını, ilerleme olanağının olmayacağı bir balçığın içine sürmekte oldukları gerçeğini görmezden gelmişlerdi. Kuvvet zaafa dönüşmüştü ve tam da Mısır ordusuna sürat avantajını veren özelliği, şimdi onları hareketsizliğe mahkûm etmişti.

KATMAN 5: DÜŞÜN VE CEVAP VER

Mısır'ın askeri kuvveti bir gerçektir. Atlarının ve arabalarının bir dengi yoktu ve bunlar, antik dünyada askeri teknolojinin doruk noktasını işaretliyordu. Hızları, güçleri ve güvenleri vardı. Ancak tam da o avantajlar gözlerini köreltti. Kontrolü sağlamaya ve halkı ele geçirmeye o kadar odaklanmışlardı ki, arabalarını doğrudan, güçlerinin işlevini kaybedeceği bir arazinin içine doğru sürdüler. Onları baskın kılan şeyin ta kendisi, tuzağa düşmelerine sebep oldu. Tam da o sıralarda Bene Yisrael'e neredeyse hiçbir şey yapmamaları söylenmişti. Moşe'nin talimatı basitçe Tanrı'ya güvenmek ve itidalli davranmak şeklindeydi. Mısırlılar savaşı, Yisrael daha güçlü olduğu için değil, kendileri gerçek gücün ne olduğunu yanlış anladıkları için kaybettiler.

1. İnsanlar güce, hıza veya kontrole çok fazla bel bağladıkları zaman neler olabilir?
2. Moşe halka sessiz kalıp Tanrı'ya güvenmelerini söylemektedir. Bunu yapmanın en zor olduğu zaman nedir?
3. Sizce neden Mısırlıların en büyük güçleri, düşüşlerinin kaynağı olmuştur?

Koren Sacks Humash hakkında daha fazlası için <https://rabbisacks.org/books/the-koren-sacks-humash> bağlantısını ziyaret edebilirsiniz.

The Rabbi Sacks Legacy, Rabi Lord Jonathan Sacks'ın bir Tora öğretmeni, bir liderler lideri ve ahlaki bir ses olarak zaman üstü ve evrensel hikmetini devam ettirmektedir.

Rabi Sacks'ın birçok yazısını, yayınlarını ve konuşmalarını keşfetmek veya Legacy'nin çalışmalarını desteklemek için www.RabbiSacks.org, adresini ziyaret edin ve The Rabbi Sacks Legacy'yi sosyal medyada takip edin: @RabbiSacks

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.